

ZBORNİK ISTORIJSKOG MUZEJA SRBIJE, 13-14, Beograd 1977. Izdavač
Istorijski muzej Srbije. 398 str. + reprodukcije.

Odg. urednik: Edib Hasanagić

Branka Šulc

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

U tom godišnjaku Istorijskog muzeja Srbije objavljuje J. Kovačević najnovije rezultate istraživanja staroga Rasa. Arh. J. Nešković piše o arhitektonskom nasljedju Novog Pazara, čiji značajan dio čine kuće za stanovanje uglavnom iz 19. i s početka 20. st. Dr I. Bach dopunjuje proučavanja povijesti ljevača topova u vrijeme Karadjordjeva ustanka studijom o erdeljskim ljevačima bronce u našim krajevima, Joannesu Fogarasiju i Joannesu Botti. Koristeći se isključivo arhivskim materijalima iz Arhiva Srbije, koji je sredio i objavio Danilo Vulović, E. Mušović piše o pokretima muslimana u novopazarskom kraju protiv reformi sultana Mahmuda II/1808-1839/, poznatoga turskog reformatora. Slijedi prilog Lj. Durković-Jakšića o boravku Svetozara Markovića u Švicarskoj za vrijeme školovanja. Prvi do danas opširniji prikaz života i rada Djure Ljočića, jednog od najbližih suradnika S. Markovića, iz pera je D. Mitrovića.

Život i politički rad Miloja Barjaktarovića opisuje Ž. Spasić. Jedna usmena tradicija o prevodiocu Komunističkog manifesta prilog je S.M. Komandića. S. Stojanović objavljuje, uz komentar, rukopis Milice Janković "Gospodja Anka Andjelkovička".

U sklopu Zbornika štampani su, u odjeljku Iz muzeologije, referati i saopćenja te izvodi iz diskusije sa Savjetovanja o mjestu i ulozi historijskih muzeja u suvremenom društvu, o eksponatima, zbirkama i o metodi rada na stalnim postavima i izložbama historijskih muzeja. Savjetovanje je održano u Kragujevcu 1976. godine u organizaciji Istorijskog muzeja Srbije.

O. Nikolić ističe, u pozdravnoj riječi Muzeji - značajan faktor naše socijalističke kulture, inicijativu organizatora da na jugoslavenskom nivou povede razmjenu mišljenja o jednom značajnom stručnom i društvenom pitanju.

O historijskim muzejima u suvremenom društvu, kao novoj pojavi u kulturi i po nazivu i po koncepciji, piše E. Hasanagić. Slijedi referat dra A. Bauera o muzejskom predmetu kao subjektu i objektu u izložbenom prostoru u historijskim muzejima i zbirkama. Problemi metodologije rada na tematsko-ekspozicionim planovima u toku rada na izložbama u historijskim muzejima tema su o kojoj izvještava S. Šakota.

M. Ćirić iznosi svoja iskustva, mišljenja i prijedloge o ulozi i mjestu likovno-grafičkog oblikovanja ideje i eksponata u izložbenim prostorima, ukazujući na brojne postupke iz beogradske prakse i oslanjajući se na Program rada Istorijskog muzeja Srbije do 1980. godine. Arh. A. Radojević ukazuje na najnovije arhitektonsko-muzeološke probleme i ističe ulogu arhitekta pri projektiranju i arhitektonsko-likovnoj obradi muzejskog postava. O višestrukoj namjeni dokumenta na izložbi piše Lj. Stanojević, a o trodimenzionalnoj gradnji u historijskim muzejima sažeto piše Lj. Konstantinović, naglašavajući da originalna trodimenzionalna gradnja mora biti spomeničkog karaktera.

Vreme, prostor i karta u istraživanju istorijske istine naslov je referata kojega je autor R. Novaković. Kartografski eksponati na muzejskoj izložbi, odnosno odredjenje mjesta karte u muzejskoj ekspoziciji, tema je Ž. Škalamera s nizom prihvatljivih prijedloga.

Nadalje D. Kažić prikazuje fotografiju namijenjenu muzeju, foto-arhiv u muzeju i fotografiju kao muzejski eksponat te kadar koji radi na fotografiji. Inž. M. Marjanović saopćava o ozvučenju u historijskim muzejima. Film i muzejske izložbe, tema o kojoj je u nas malo napisano, naslov je saopćenja V. Pogačića. Problem rekonstrukcije u muzejima priloga je P. Vasića. Mulaž, specifičan oblik kopije ra-

djene s odredjenim stvaralačkim pristupom, tema je o kojoj, koristeći se nizom primjera, piše D. Ljubojević.

A. Sigunov opisuje dioramu kao jedan od suvremenih načina izlaganja muzejskog materijala u prostoru.

Upotpunjavanje postava muzeja i izložbi tekstem razmatra S. Fileki s više gledišta ističući da tekstovi moraju dati odgovor na pitanja o estetskoj ulozi i o funkcionalnoj vrijednosti pisma. Psihološki efekti kao cilj muzejske izložbe i uvjeti njihova postizanja saopćenje je N. Havelka; u njemu se ukazuje na neke od osnovnih problema kojima se već duže vrijeme i sistematski bavi niz psiholoških disciplina relevantnih za muzeologe što posredno ili neposredno rade s publikom.

U nastavku su Zbornika i zanimljivi prikazi izložbi Istorijskog muzeja Srbije, simpozija u Muzeju za njemačku historiju u Berlinu, kataloški popis nakita kneza Miloša iz fundusa Istorijskog muzeja Srbije i dodatak iz anala Istorijskog muzeja Srbije.

Svi prilozi praćeni su izvodima na engleskom, francuskom, njemačkom ili ruskom jeziku. Osim toga, autori su na kraju pojedinih priloga naveli i literaturu. Publikacija je obogaćena obilnim izborom crno-bijelog slikovnog materijala, crtežima i izvanredno raznovrsnim tabelama.

Poput dosadašnjih svezaka Zbornika, i ovaj je znatno pridonio unapredjenju studija historije i muzeologije.